

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Natura 2000- plejeplan

for Naturstyrelsens arealer

i Natura 2000-område nr. 138
Bøllemosen

Billede 1

Titel:

Natura 2000-plejeplan for
Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-
område nr. 138 Bøllemosen

Udgiver:

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.nst.dk

År:

2012

Foto:

Forside: Mogens Holmen, Naturstyrelsen
Øvrige: Peter Lassen

Kort:

Naturstyrelsen, på baggrund af kortmaterialer i henhold til tilladelse
G18/1997 (Kort og Matrikelstyrelsen)

ISBN nr.

978-87-7279-863-9

Må citeres med kildeangivelse.

Generelt

Naturstyrelsen har udarbejdet Natura 2000-planer for 246 områder i Danmark.

Denne plejeplan følger op på Natura 2000-planen for område N138 *Bøllemosen* og vedrører Naturstyrelsens arealer på 5,86 ha

Billede 2 Oversigt over Natura 2000-områdets afgrænsning (rød streg) og styrelsens arealer (stærk grøn farve) i og omkring området.

I denne plejeplan er arealer og indsats opdelt på henholdsvis lysåbne naturtyper og skovnaturtyper. Bemærk, at Naturstyrelsens samlede arealforvaltning i området er omfattet af flere planbestemmelser og retningslinjer end dem, der findes i denne plan. For supplerende læsning henvises til Naturstyrelsen, Hovedstadens driftsplan.

Der er udarbejdet en såkaldt miljøvurdering ("SMV") af plejeplanen. Den er indsat som bilag 2.

Plejeplanen skal senest være gennemført med udgangen af år 2015, dog 2021 for skovbevoksede, fredskovspligtige arealer.

Områdebeskrivelse

Natura 2000 området Bøllemose består af habitatområde nr. 122. Bøllemosen består af et 20 ha stort areal beliggende i Jægersborg Hegn. Området består af en skovsø med hængesæk og birkeskov på tørvebund. Mosen er omgivet af skrænter bevokset med bl.a. nogle nåletræsbeplantninger. I områdets vestlige del findes en mindre hængesæk, der er isoleret fra det øvrige område af nogle højtliggende skovpartier.

Bøllemosen har oprindeligt været en højmose, men fremstår i dag som følge af tørvegravning og andre forstyrrelser som et grundvandspåvirket ekstremfattigkær.

Der har ikke været gravet tørv i Bøllemosen siden 1. verdenskrig, og området er i dag et meget fint eksempel på forskellige successionsstadier fra sø til skovbevokset mose.

Området er ejet af staten og der er offentlig adgang. Området ligger ca. 10 km nord for København og anvendes blandt andet til undervisning.

For en uddybende beskrivelse af Natura 2000-området, herunder præsentation af udpegningsgrundlaget for området, henvises til [Natura 2000-planen](#). På Naturstyrelsens hjemmeside kan der også findes forklaring af begreber mv.

Tabel A Naturtyper i plejeplanen

Naturtype	Nr.	Navn	Areal ejet af NST (ca. ha)
Lysåbne naturtyper	7140	Hængesæk	3
			3
Skovnaturtyper	91D0	Skovbevokset tørvemose	2
			2
Ialt			6

Tabel A viser Naturstyrelsens arealer med naturtyper i området.

Mål og plejetiltag

I dette afsnit beskrives Naturstyrelsens mål for lysåbne naturtyper og skovnaturtyper i denne planperiode. Der kan være flere mål for et givent areal med en naturtype.

Desuden præsenteres de typer af pleje/drift, som styrelsen forventer at anvende. På et givent areal kan der forekomme mere end én slags pleje/drift.

Arealtallene i tabellerne udtrykker Naturstyrelsens bud på omfanget af de enkelte plejetiltag.

❖ Lysåbne naturtyper

Der foretages *enkelstående* indgreb i form af rydning af opvækst på hængesækken, og forbedring af de hydrologiske forhold.

Tabel B Mål for lysåbne naturtyper

		Periodens mål	Ha (ca.)
7140	Hængesæk	Naturtypebevarende pleje	3
		Forbedring af hydrologi	3

Tabel C Pleje af hensyn til lysåbne naturtyper

		Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Ha (ca.)
7140	Hængesæk	Ophør med vedligeholdelse af afvanding	eksisterende	3
		Rydning af opvækst	eksisterende	3

I tabel C er der en opdeling til to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der først er blevet fastlagt med denne plejeplan.

Som det ses, er al plejen allerede foreskrevet/igangsat tidligere.

❖ Skovnaturtyper

Skovnaturtyper sikres primært ved naturlig dynamik, idet hele skovnaturen er udlagt til urørt skov. Som et led heri forbedres den naturlige hydrologi, i det omfang det er muligt.

Tabel D Mål for skovnaturtyper

		Periodens mål	Ha (ca.)
91D0	Skovbevokset tørvemose	Naturlig dynamik	2
		Sikring af naturtypen	2

Tabel E Forvaltning af skovnaturtyper

		Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Ha (ca.)
91D0	Skovbevokset tørvemose	Urørt skov	eksisterende	2

I tabel E er der en opdeling til to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der først er blevet fastlagt med denne plejeplan.

Som det ses, er skoven allerede udlagt som urørt.

Billede 3

Bilag

Bilag 1: Resumé af plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område N138 Bøllemosen.

Natura 2000 området Bøllemosen består af habitatområde nr. 122. Bøllemosen er et 20 ha stort areal beliggende i Jægersborg Hegn. Området består af en skovsø med hængesæk og birkeskov på tørvebund. Mosen er omgivet af skrænter bevokset med bl.a. nogle nåletræsbeplantninger. I områdets vestlige del findes en mindre hængesæk, der er isoleret fra det øvrige område af nogle højtliggende skovpartier.

Bøllemosen har oprindeligt været en højmose, men fremstår i dag som følge af tørvegravning og andre forstyrrelser som et grundvandspåvirket ekstremfattigkær.

Der har ikke været gravet tørv i Bøllemosen siden 1. verdenskrig, og området er i dag et meget fint eksempel på forskellige successionsstadier fra sø til skovbevokset mose.

Området er ejet af staten og der er offentlig adgang. Området ligger ca. 10 km nord for København og anvendes blandt andet til undervisning.

Tabel a Kortlagte naturtyper på Naturstyrelsens arealer i området

Naturtype	Nr.	Navn	Areal ejet af NST (ca. ha)
Lysåbne naturtyper	7140	Hængesæk	3
			3
Skovnaturtyper	91D0	Skovbevokset tørvemose	2
			2
	Ialt		6

Indsats for naturtyperne

I det følgende angives Naturstyrelsens planlagte indsats for *naturtyperne* på udpegningsgrundlaget. Indsatsen er beskrevet i 2 tabeller:

- Lysåbne naturtyper
- Skovnaturtyper

I tabel b og c skelnes mellem "Eksisterende driftsplan mv." og "Nyt", da der allerede ifølge driftsplaner m.m. for styrelsens arealer skal ske en drift/pleje, der bidrager til at gennemføre plejeplanen. I dette område gælder det for hele den planlagte indsats.

Tabel b Planlagt indsats for lysåbne naturtyper

Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Ha (ca.)
Forbedring af hydrologi	eksisterende	3
		3
Rydning af uønsket opvækst	eksisterende	3
		3

Tabel c Planlagt indsats for skovnaturtyper

Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Ha (ca.)
Urørt skov	eksisterende	2
		2

Bilag 2: Miljøvurdering af Natura 2000-plejeplanen

Den enkelte plejeplan skal i henhold til lovbekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 om miljøvurdering af planer og programmer have sin egen miljørapport. Rapporten skal indeholde de oplysninger, der følger af bilag 1 i loven.

Der er også udarbejdet en miljøvurdering af Natura 2000-planen, som ligger på Naturstyrelsens hjemmeside:

http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/Natura2000/Natura_2000_planer/Se_Planerne/126_246/138_Boellemose.htm

a) Planens indhold og hovedformål samt andre relevante planer

❖ Indhold

Det primære indhold i plejeplanen for Naturstyrelsens areal er en oversigt over planperiodens mål og plejetiltag for naturtyper og arter på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag.

❖ Formål

Plejeplanens formål er at udmønte Natura 2000-planen på Naturstyrelsens andel af Natura 2000-området. Indsatsen i 1. planperiode skal sikre eksisterende naturværdier på udpegningsgrundlaget og indlede en proces, der genopretter eventuel akut truet natur under hensyntagen til eventuelle modstridende naturinteresser.

❖ Relevante planer

Plejeplanen følger op på Natura 2000-planen for området. Udover at være omfattet af plejeplanen, er Naturstyrelsens arealer også underlagt andre interne retningslinjer for arealforvaltningen. I det omfang der måtte være modstrid mellem dem og plejeplanen, vil plejeplanen blive fulgt.

b) Nuværende miljøstatus og nul-alternativet

Områdets nuværende miljøstatus er gennemgået i Natura 2000-planen for det aktuelle område, hvorfor der henvises til denne.

Hvis ikke plejeplanen for 1. planperiode iværksættes, vil Naturstyrelsen fortsætte den eksisterende pleje af de udpegede arealer. Skovnaturen er i medfør af Naturskovsstrategien udlagt til urørt skov. De lysåbne arealer plejes i henhold til bl.a. Naturstyrelsens naturplejestrategi og lokale driftsplan. Arealerne vil blive drevet uden gødskning, sprøjtning eller omlægning.

c) Miljøforhold i områder, der kan blive væsentligt berørt af plejeplanen

- Den planlagte fortsatte pleje vil ændre udbredelse og tilstand af forskellige naturtyper samt udbredelsen af arter i området.
- Plejeindgrebene på lysåben natur vil påvirke det åbne landskab og dermed områdets rekreative funktioner.
- De planlagte tiltag indebærer tillige hydrologiske ændringer i området.

d) Eksisterende miljøproblemer

Der er en række trusler mod naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag, herunder tilgroning. Truslerne er systematisk beskrevet i Natura 2000-planen for området, hvorfor der henvises til denne.

e) Relevante internationale miljøbeskyttelsesmål

Plejeplanen er en udmøntning af EU's habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiver implementeret i dansk lov via miljømålsloven og skovloven. Plejeplanen vil sikre, at areal og tilstand af naturtyper på udpegningsgrundlaget, samt levesteder for arter på udpegningsgrundlaget, ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter.

I henhold til EU's vandrammedirektiv er det overordnede mål at naturlige vandforekomster opnår "god tilstand". Direktivet er implementeret via miljømålsloven og skal realiseres med vandplanerne. Arbejdsdelingen mellem vandplanerne og Natura 2000-planerne (og dermed plejeplanerne) er således, at vandplanlægningen tager sig af vandkvalitet i vandløb, større søer, kystvande og fjorde, mens Natura 2000-planlægningen tager sig af småsøer og hydrologien på naturarealer som f.eks. rigkær og andre engarealer.

Natura 2000-direktiverne er blandt EU's bidrag til gennemførelsen af en række internationale biodiversitetskonventioner som f.eks. Ramsar-konventionen, Bern-konventionen og Bonn-konventionen, samt delmål 11 og 12 blandt de 20 delmål som blev vedtaget ved partsmødet i FN's biodiversitetskonvention i Nagoya i 2010 (Aichi-målene). Delmål 11 og 12 omhandler netop beskyttelse af naturområder og arter.

f) Planens indvirkning på miljøet

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen væsentlig påvirkning	Redegørelse for indvirkning
Biologisk mangfoldighed	X		Den biologiske mangfoldighed knyttet til naturtyper på udpegningsgrundlaget sikres og øges via nedskæring af opvækst og sikring af optimale hydrologiske forhold. Den planlagte drift og pleje fastholder og/eller genopretter naturtyperne på udpegningsgrundlaget med deres karakteristiske arter. Genopretningen af naturtyperne vil typisk ske på bekostning af mere artsfattige og "trivielle" naturtyper.
Befolkningen	X		Mulighederne for rekreative oplevelser i tilknytning til området sikres eller forbedres via et forbedret naturgrundlag.
Menneskers sundhed		X	
Fauna og flora	X		Eventuelle konsekvenser for rødlistede arter, gullistede ansvarsarter eller bilag IV-arter (bl.a. flere flagermusarter) kendt fra området vurderes at være neutrale eller positive.

Jordbund		X	
Vand	X		Det fortsatte ophør med vedligehold af grøfter i området vil forbedre de hydrologiske forhold for naturtyperne på udpegningsgrundlaget.
Luft		X	
Klimatiske faktorer		X	
Materielle goder		X	
Landskab	X		Den planlagte pleje af de lysåbne arealer vil medvirke til at bevare deres landskabelige værdier og variationen i landskabet.
Kulturarv, herunder kirker		X	
Arkitektonisk arv		X	
Arkæologisk arv		X	

g) Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Plejeplanen forventes ikke at få negative konsekvenser for miljøet, men vil derimod sikre og forbedre områdets naturgrundlag, med fokus på arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget. Der vurderes derfor ikke at være behov for foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet.

h) Grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planen udgør grundlaget for plejeplanens prioriteringer og valg. I de tilfælde hvor der har været forudset en modstrid mellem hensyn til forskellige arter og/eller naturtyper på områdets udpegningsgrundlag, har Natura 2000-planen allerede foretaget denne prioritering.

i) Overvågning

Natura 2000-indsatsen bliver løbende overvåget i forhold til udpegningsgrundlag og naturværdier via NOVANA overvågningsprogram. Desuden afreporterer Danmark den nationale indsats vedrørende habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne til EU-kommissionen hvert 6. år.

j) Ikke-teknisk resume

I medfør af lovbekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 er der foretaget en miljøvurdering af plejeplanen for Naturstyrelsens arealer i nr. 138 *Bøllemosen*. Plejeplanens formål er at udmønte Natura 2000-planen for de pågældende arealer ved at sikre eller forbedre tilstand og

bevaringsprognose for de arter og naturtyper, området er udpeget for at beskytte. Hvis ikke plejeplanen iværksættes, vil området blive plejet i henhold til bl.a. Naturstyrelsens naturplejestrategi og lokale driftsplan. Arealerne vil blive drevet uden gødskning, sprøjtning eller omlægning.

Plejeplanen forventes at fastholde ekstensiv drift og pleje af naturtyperne på områdets udpegningsgrundlag og dermed at sikre og forbedre naturtilstanden i området. Dermed sikres og øges også de landskabelige værdier og mulighederne for rekreative oplevelser knyttet til lysåben natur.

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Haraldsgade 53
DK-2100 København Ø
Tlf.: (+45) 72 54 30 00

www.nst.dk